

recte sagde: „Det forstaaer sig iøvrigt af sig selv, at vi, efterat vi først have gjort dette, erkjende, at der maa staffles ganske andre Bidrag til Løsningen, og at disse rimeligvis ville lede til en ganske anden Løsning“. Det synes mig, at det dog maatte være blevet en løstelig Tale og en høist besynderlig Fremgangsmaade, som ikke ret vel kunde forlanges af et Udvalg. Saaledes som Sagen stod for os, troer jeg ikke, at vi godt og naturligt kunde gaae nogen anden Vej end den, vi ere gaaede. Ja, havde Stillingen været en anden, havde vi meent, at alle Betingelserne for Sagens Afgjørelse vare tilstede, og at alle fornødne Forberedelser og Overveielser fra de forskjellige Sider havde fundet Sted, saa at den endelige Afgjørelse nu kunde og burde træffes, da burde vi ganske vist, selv om vi vare nok saa meget imod Lovforslaget, ikke være blevene staaende ved blot at udtale os imod det, men vi maatte ved Siden deraf have søgt at bidrage, hvad vi formaaede, til, at det, som nu endeligt skulde skee, dog i alt Fald kom til at skee saa godt som muligt. Men det er jo netop denne Endelighed, som vi ikke have kunnet gaae ind paa; vi have meent, at der var Hindringer tilstede for at træffe en saadan endelig Afgjørelse, og at Sagen vilde lide ved at afgjøres nu i dette Dieblil, forunden at det paa selve Hensyn berøved tilsidefattes. Derfor kunde vi ikke gjøre Andet, end hvad vi have gjort. Det ærede Medlem kunde heller ikke forfølge, at han selv havde noget Syn for, at Kirken dog egentligt burde høres, men han dablede alligevel den Maade, hvorpaa vi i saa Henseende havde udtalt os. Han holdt sig især op over det af os benyttede Udtryk: „Kirken i sin Heelhed“, og meente, at dette Udtryk ikke kunde bruges under de nuværende Forhold paa den Maade, hvorpaa vi havde brugt det. Jeg vil dertil sige, at vi ved disse Ord: „Kirken i sin Heelhed“ nærmest have tænkt paa Mødsætningen til de forskjellige Grupper af Geistlige, som ere fremtraadte og have henvendt sig til Rigsdagen. Dette, saaledes at høre først een og saa en anden Gruppe af Præster, syntes os at være lidet heldigt, hvorimod der, naar hele Lærestanden i Kirken overveiede Sagen i Forening, vilde fremkomme en Udtalelse fra Kirken, der

i den Forbindelse nok kunde betegnes som fra Kirken i sin Heelhed; det vilde vel ikkun blive, hvad vi da ogsaa selv have tilføjet, gennem en meget ufuldstændig Repræsentation, men dog altid gennem nogen Repræsentation. — Det forekom mig iøvrigt, og det var værre, at jeg gennem det ærede Medlems Foredrag skintede en Tilbøjelighed til at kunne ville lade Kirkeministeren paa et andet Trin af Sagen erhverve en saadan Udtalelse fra Kirkens Side, som om det slet ikke kom Rigsdagen ved, men gjerne kunde overlades til Ministeren, naar og hvorledes Kirken blev hørt, naar den blot blev hørt; jeg troede at kunne fornemme, at det ærede Medlem tænkte sig, at en saadan Udtalelse i alt Fald kunde tilveiebringes, efterat Sagen var færdig fra Rigsdagen, og efterat man her havde gjort Lovforslaget saa godt, som man selv formaaede. Men dette Sidste vilde være Noget, som jeg i høi Grad maatte erklære mig imod. Jeg sætter stor Priis paa, at man, forinden en Sag afgjøres, erhverver alle Bidrag til dens hensigtsmæssige Afgjørelse, som kunne erhverves, og derfor ogsaa i nærværende Sag det kirkelige Bidrag, som hidtil savnes, men jeg vilde finde enhver Indblanding i Sagen mellem Rigsdagen og Ministeren, efterat Sagen var færdig fra Rigsdagen, saavel som enhver anden Indblanding paa Sagens senere Trin, at være høist uheldig og meget at beklage. Men netop, fordi man ikke skal udsætte sig for, at rette Bedkommende høres paa urette Tid, netop derfor maatte Opfordringen, saa synes det ibetmindste mig, være stor for os til at sørge for at faae dem hørte i rette Tid. Det, der fremgaaer af Rigsdagens Forhandlinger om og Overveielse af denne Sag som af alle andre Sager, er jo ikke en Betænkning over Lovforslaget, ikke en Veiledning for Andre, der senere skulle bringe noget Endeligt ud deraf; Rigsdagens Forhandlinger og Beslutninger skulle jo give Villiesacter og som saadanne have deres fulde Betydning, men, for at de kunne faae det, maa man ogsaa selv gjøre Sit dertil og navnlig ikke udsætte sig for den fortjente Dabel, at man har ladet sin Villie træde frem i en endelig og alvorlig Skikkelse, forinden Alt det var taget i Betragtning, som man dog